

Yükseköğretim
Kalite Kurulu

2020

Kurumsal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Programı

Değerlendirici Eğitimi Raporu

İÇİNDEKİLER

1. GENEL BİLGİ	1
2. DEĞERLENDİRİCİ ADAYI PROFİLİ	2
3. DEĞERLENDİRİCİ EĞİTİMİ'NİN İÇERİĞİNE İLİŞKİN BİLGİLER	4
3.1. Eğitim Öğretim Süreçleri	4
3.2. Yöntem	4
3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi	7
4. DEĞERLENDİRİCİ EĞİTİMİ'NE İLİŞKİN BULGULAR	8
4.1. Genel Değerlendirme Formu'ndan Elde Edilen Bulgular	8
4.2. Eğitim Moderatörü Değerlendirme Formu'ndan Elde Edilen Bulgular	13
4.3. Dereceli Değerlendirme Anahtarı (Rubrik Değerlendirme Formu)'nun Güvenirliğine İlişkin Bulgular	14
4.4. Başarı Testi'nden Elde Edilen Bulgular	15
5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	16

2020 YILI KURUMSAL DIŞ DEĞERLENDİRME VE AKREDİTASYON PROGRAMI DEĞERLENDİRİCİ EĞİTİMİ RAPORU

1. GENEL BİLGİ

Kurumsal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Programı (KDDAP), Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından oluşturulan değerlendirme takımlarında görev yapan “*Değerlendiriciler*” aracılığı ile gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle, KDDA Programı’nda görev alan değerlendiricilerin; sürece ilişkin bilgi ve yetkinlikleri, deneyimleri ve davranışsal özellikleri programın başarısını etkileyen en önemli faktörlerdendir.

Programda 'Değerlendirici' olarak görev almak isteyenlerin başvuruları, “*Değerlendirici Sistemi*” otomasyonu üzerinden (<https://yokak.gov.tr/hakkinda/registerinfo>) alınmakta ve “*Değerlendirici Başvuruları ve Değerlendiricilerin Seçimi*” kriterleri doğrultusunda incelenmektedir. İncelemeler sonucunda başvuru sahipleri değerlendirme takımlarında görevlendirilmek amacıyla “değerlendirici havuzu”na dahil edilmektedir.

Kurumsal Dış Değerlendirme Yönergesi’nde yer alan tanıma göre “Değerlendirici Eğitimi”; değerlendirici olarak yetiştirilmek üzere belirli yetkinliklerin kazandırılması amacıyla düzenlenen eğitimidir. Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından ilki 2016 yılında gerçekleştirilen ve her yıl düzenli olarak yürütülmekte olan Değerlendirici Eğitimi’nin beşincisi “2020 Yılı Kurumsal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Programı” kapsamında 05-07 Mart 2020 tarihleri arasında Antalya’da gerçekleştirilmiştir. Eğitimin temel amaçları;

- Süreç boyunca doğru davranışsal yaklaşımın gösterilmesi,
- Takım içi uzlaşımın güçlendirilmesi,
- Kurumsal akreditasyon raporları arası tutarlılık düzeyinin artırılması,
- Kanıta dayalı değerlendirme yaklaşımının içselleştirilmesi,
- Kuruma özgü rapor yazımının geliştirilmesi ve
- Değerlendirme sürecinin güvenilirliğinin artırılması

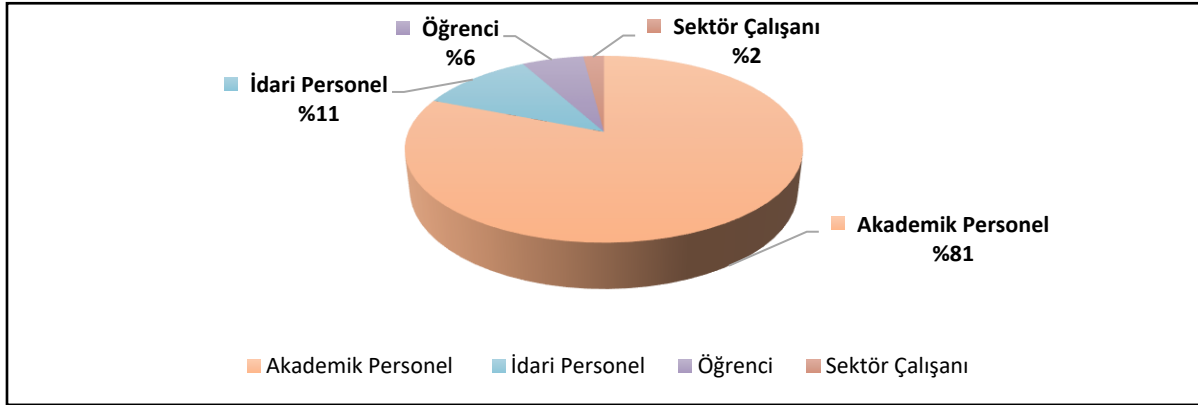
olarak belirlenmiştir.

Bu şekilde, değerlendirme takımı tarafından yazılan kurumsal akreditasyon raporlarının, kalite güvencesi sistemine katkısının artırılması hedeflenmektedir.

2. DEĞERLENDİRİCİ ADAYI PROFİLİ

2020 Yılı Şubat ayı itibari ile “Değerlendirici Sistemi”ne kayıtlı toplam 715 değerlendirici adayı içinden 2020 Yılı Değerlendirici Eğitimi’ne davet edilmek üzere 336 değerlendirici adayı belirlenmiş, bu adaylardan 265’i Eğitime katılmıştır.

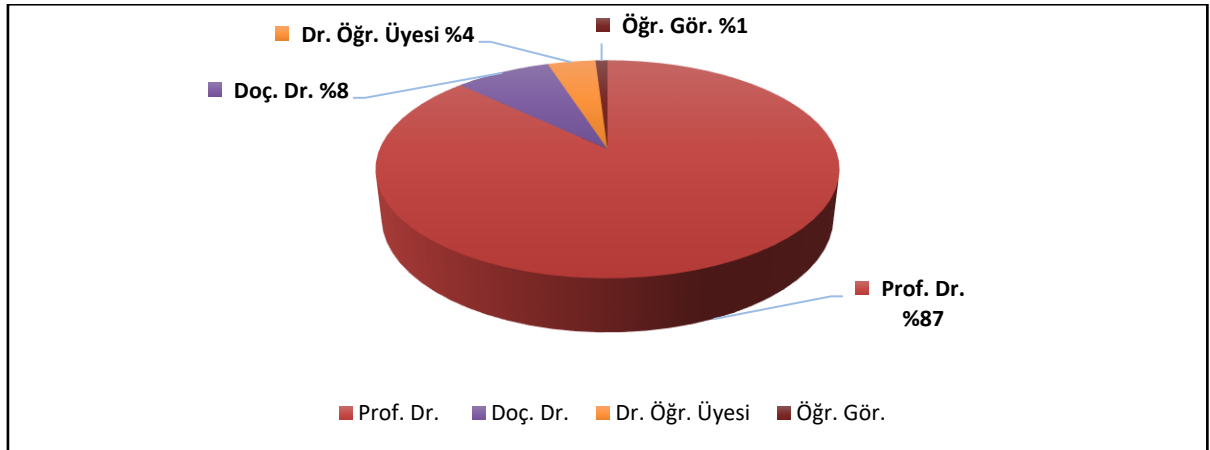
Değerlendirici Eğitimi’ne katılan değerlendirici adaylarına ilişkin genel dağılım Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1. Değerlendirici Eğitimi’ne katılan değerlendirici adaylarının genel dağılımı

Şekil 1’de görüldüğü üzere Değerlendirici Eğitimi’ne katılan adayların %81’i (n=216) akademik personel, %11’i (n=28) idari personel, %6’sı (n=17) öğrenci ve %2’si (n=4) sektör çalışanlarıdır.

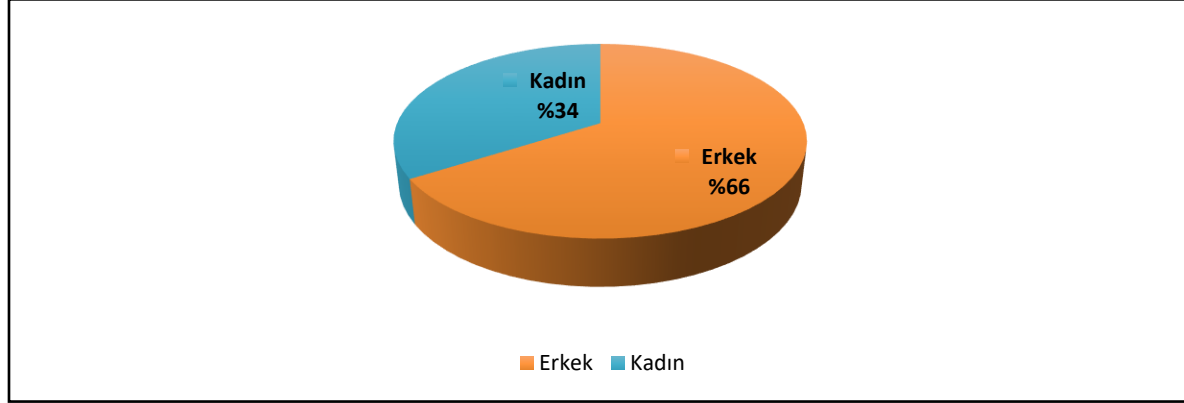
Değerlendirici Eğitimi’ne katılan ve akademik personel olan değerlendirici adaylarının unvanlarına göre dağılımı Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2. Değerlendirici Eğitimi’ne katılan ve akademik personel olan değerlendirici adaylarının unvanlarına göre dağılımı

Şekil 2’de görüldüğü üzere Değerlendirici Eğitimi’ne katılan akademik personelin %87’si (n=188) Prof. Dr., %8’i (n=17) Doç. Dr., %4’ü (n=10) Dr. Öğretim Üyesi ve %1’i ise (n=1) Öğretim Görevlisidir.

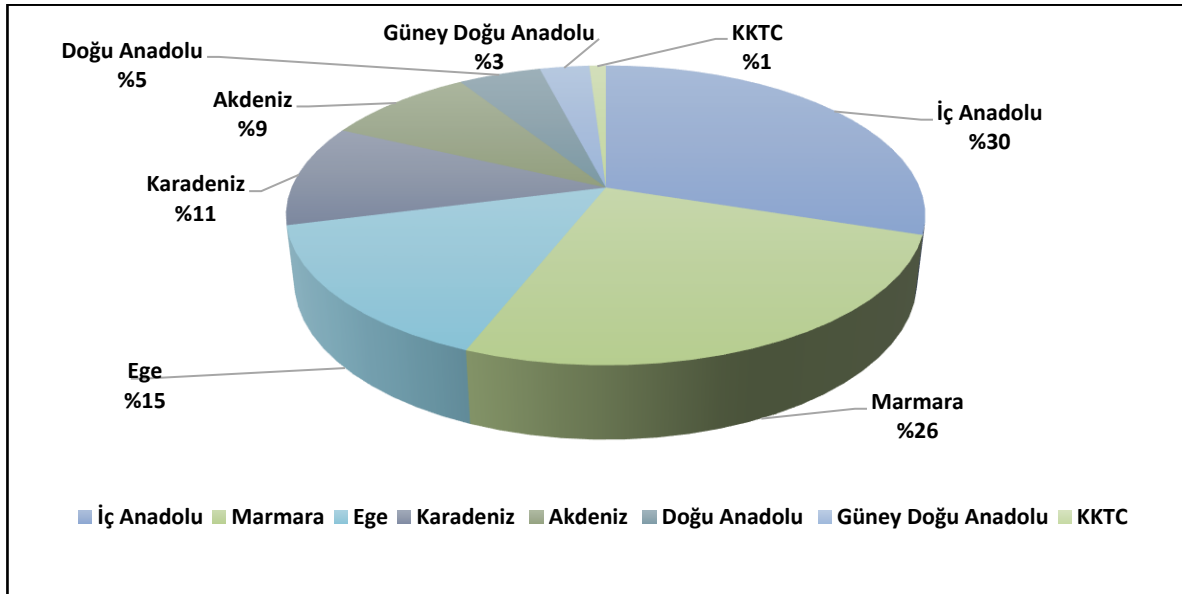
Değerlendirici Eğitimi’ne katılan değerlendirici adaylarının cinsiyetlerine göre dağılımı Şekil 3’te verilmiştir.

Şekil 3. Değerlendirici Eğitimi’ne katılan değerlendirici adaylarının cinsiyetlerine göre dağılımı

Şekil 3’te görüldüğü üzere Değerlendirici Eğitimi’ne katılan değerlendirici adaylarının %66’sı (n=175) erkek, %34’ü (n=90) ise kadındır.

Değerlendirici Eğitimi’ne katılan değerlendirici adaylarının kurumlarının bulunduğu coğrafi bölgeye göre dağılımı Şekil 4’te verilmiştir.

Şekil 4. Değerlendirici Eğitimi’ne katılan değerlendirici adaylarının kurumlarının bulunduğu coğrafi bölgeye göre dağılımı

Şekil 4'te görüldüğü üzere Değerlendirici Eğitimi'ne katılan değerlendirici adaylarının %30'u (n=80) İç Anadolu Bölgesi'nden, %26'sı (n=71) Marmara Bölgesi'nden, %15'i (n=39) Ege Bölgesi'nden, %11'i (n=28) Karadeniz Bölgesi'nden, %9'u (n=24) Akdeniz Bölgesi'nden, %5'i (n=13) Doğu Anadolu Bölgesi'nden, %1'i (n=3) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden katılım göstermişlerdir.

3. DEĞERLENDİRİCİ EĞİTİMİ'NİN İÇERİĞİNE İLİŞKİN BİLGİLER

3.1. Eğitim Öğretim Süreçleri

2020 yılında gerçekleştirilen Değerlendirici Eğitimi'nin kapsamı; Kurumsal Akreditasyon, Kurumsal Dış Değerlendirme ve İzleme süreçlerinde değerlendirme takımlarında görev alacak değerlendiricilerin; Kurumsal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Kılavuzu (Sürüm 2.0)'ün içselleştirilmesi, bu yıl değerlendirme süreçlerinde ilk kez kullanılacak olan dereceli değerlendirme anahtarını (Rubrik Değerlendirme Formu) uygulama yetkinliğinin artırılması ve değerlendiricilerin saha ziyareti öncesi ön hazırlık sürecinin güçlendirilmesi hedefleri dikkate alınarak oluşturulmuştur.

Değerlendirici eğitiminin temel öğrenme kazanımları;

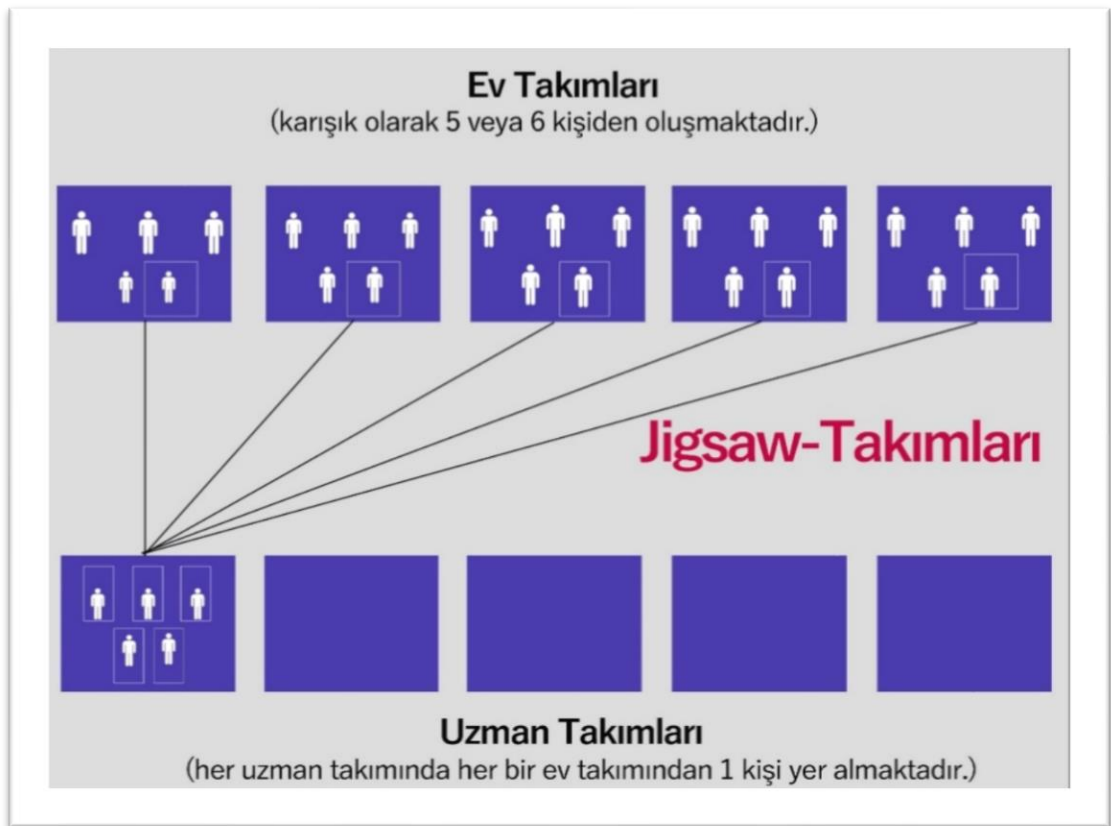
- YÖKAK etik kuralları ve dış değerlendiriciler için elzem davranış çerçevesine ilişkin farkındalık kazanmaları,
- Dış değerlendirme sürecinin saha ziyareti öncesi, saha ziyareti sırası ve sonrasındaki aşamalarını doğru biçimde uygulayabilmeleri,
- KİDR ve saha ziyareti ile elde edilen verilerden harekete dereceli değerlendirme anahtarı aracılığıyla ziyaret ettikleri kurumu doğru biçimde değerlendirebilmeleri,
- Çıkış Bildirimi ve Kurumsal Akreditasyon Raporu (KAR)'ı veya Kurumsal Geri Bildirim Raporu (KGBR)'yi doğru biçimde oluşturup YÖKAK'a iletebilmeleri,
- Tüm bu süreçlerde YÖKAK etik çerçevesine uymaları ve doğru değerlendirici davranışları sergileyebilmeleridir.

3.2. Yöntem

Eğitim programı boyunca grupta öğrenme, sorgulama ve karar vermeye dayalı bir öğretim yaklaşımı kullanılmıştır. Bu amaçla öncelikle gerek YÖKAK'ın ilgili kılavuz, yönerge ve açıklamaları gerekse dış değerlendiriciler için geliştirilmiş bilgilendirme ve açıklamaların yer aldığı basılı ve görsel-işitsel materyaller e-posta aracılığıyla eğitimden 1 hafta önce katılımcılara iletilmiş ve incelemeleri istenmiştir (Ayrıca değerlendirici adayları için hazırlanan bireysel harici belleklere de bu materyaller yüklenmiş ve dağıtılmıştır). Bunlara ek olarak, yüz yüze eğitime katılacak adayların online eğitim platformundan da KDDA Programı'nda yapılan güncellemeleri içeren videolar aracılığı ile bilgi edinmeleri istenmiştir. Yüz-yüze eğitim sürecinin aşamaları YÖKAK uzman ve danışmanlarının iş birliğiyle oluşturulmuş ve eğitim öncesi düzenlenen 2 günlük moderatör çalıştayında bu aşamalar netleştirilerek ilgili materyaller üretilmiştir.

Bu doğrultuda yüz yüze eğitimlerde,

- Kurumsal Dış Değerlendirme ve akreditasyon sürecinin aşamaları, etik kuralları ile davranış kalıp ve normlarını içselleştirmek üzere Kurumsal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Kılavuzu (Sürüm 2.0)'ün boyutlarını içeren bir Jigsaw (ayrılıp-birleşme) etkinliğine yer verilmiştir (Şekil 5). Etkinlikten önce Kılavuz'un boyutları 5 alt başlığa bölünmüş, bu başlıklar numaralandırılarak katılımcılara dağıtılmıştır. Öncelikle aynı numaralı içeriğe sahip katılımcılar gruplarından ayrılarak kendisi gibi aynı numaraya sahip diğer katılımcılar ile yeni grup oluşturmuş (uzman takım) ve uzman gruplarına ait alt başlık doğrultusunda konuyu tartışmışlardır. Sonrasında ilk oluşturdukları gruplarına (ev takımı) dönerek ayrıntılı olarak tartıştıkları konuları gruplarında yer alan diğer katılımcılar ile paylaşmışlardır.

Şekil 5. Jigsaw Tekniği

- Dereceli Değerlendirme Anahtarı (Rubrik Değerlendirme Formu)'nun başlık-ölçüt-alt ölçüt uyumu ve gerçek saha olaylarında bu araçla karar verme becerisini geliştirmeye yönelik 6 örnek olay içeren Örnek Olay etkinliği gerçekleştirilmiştir. Örnek olaylar kalite güvencesi sistemi, eğitim ve öğretim, araştırma ve geliştirme, toplumsal katkı ve yönetim süreçleri başlıklarına yönelik hazırlanmıştır. Bu etkinlikte katılımcılar önce olayları çözümlemiş ardından çözümler YÖKAK moderatörleri tarafından geliştirilen çözümlerle karşılaştırılmış; çözümlere ilişkin benzerlikler ve farklılıklar tartışılmıştır.

- Dereceli Değerlendirme Anahtarı (Rubrik Değerlendirme Formu) YÖKAK tarafından kurumsal dış değerlendirme ve akreditasyon süreçlerinde kullanılmak üzere geliştirilmiş bir **değerlendirme aracıdır**. Yükseköğretim kurumlarının, kalite güvencesi sistemleri açısından var olan durumlarını YÖKAK Kurumsal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Ölçütleri kapsamında güçlü ve iyileşmeye açık yanları ortaya koymak ve iyileştirme önerileri geliştirmek amacıyla kullanılmak üzere tasarlanmış nitel bir formdur. Kalite Güvencesi Sistemi, Eğitim ve Öğretim, Araştırma ve Geliştirme, Toplumsal Katkı ve Yönetim Sistemi başlıkları altında 22 ölçüt ve bunlar altında 58 alt ölçüt içermektedir. Ayrıca her bir alt ölçüte ilişkin olarak değerlendirmeyi nesnel, açık ve anlaşılır kılmak üzere oluşturulmuş beş değerlendirme seçeneği içermektedir. Bireysel ve grupla çalışmaya uygun bir araçtır. Kapsam geçerliği çalışmaları Ekim-Aralık 2019 döneminde kalite güvencesi sistemi, dil ve anlatım ile ölçme değerlendirme alanından idari personel, akademisyen, öğrenci ve YÖKAK uzmanlarında oluşan dokuz kişilik bir uzman grubunun görüşleriyle yürütülmüştür. Bu süreçte tüm uzmanlarca aracın tüm boyutları tamamen uygun bulunana kadar geliştirme çalışmaları devam etmiştir. Aracın güvenilirlik ve tutarlık çalışmaları ise bu rapora konu olan değerlendirici eğitimi sürecinde elde edilen veriler üzerinde yürütülmüştür. Bu amaçla YÖKAK Dereceli Değerlendirme Anahtarı geliştirme ekibi tarafından uzman görüşlerine dayalı biçimde, aracın etkililik, verimlilik, yararlılık, anlaşılabilirlik, takım çalışmasına uygunluk ve kullanılabilirlik gibi özelliklerine yönelik olarak değerlendirici adaylarının görüşlerini almak üzere 10 maddelik bir Dereceli Değerlendirme Anahtarı Güvenirlik Anketi geliştirilmiştir. Güvenirlik ve tutarlılık çalışmalarının sonuçları bulgular bölümünde ayrı bir başlık altında sunulmaktadır.
- YÖKAK uzmanları tarafından, yükseköğretim kurumlarına ait bir KİDR, kimliğinin belirlemesini engellemeye yönelik olarak başkalaştırılarak “Venüs Üniversitesi Kurum İç Değerlendirme Raporu” oluşturulmuştur. Elde edilen bu KİDR üzerinden bir dış değerlendirme simülasyonu gerçekleştirilmiştir. Simulasyonda öncelikle KİDR incelemeleri ve bunlara dayanarak kuruma sorulabilecek soruların çıkarılması, bu soruların hangi hedef kitlelere sorulacağına karar verilmesi ve ardından da kurumdan gelen yanıtlara da bağlı olarak (yanıtlar YÖKAK uzmanları tarafından geliştirilmiştir) Kalite Güvencesi Yönetim Bilgi Sistemi (KGYBS) üzerinden dereceli değerlendirme anahtarının doldurulması ve KAR’ın oluşturulması etkinliği gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlikte de grup çalışmalarının ardından ortaya çıkan ürünler YÖKAK moderatörleri tarafından geliştirilen sonuçlarla karşılaştırılmış ve tartışılmıştır.
- Ayrıca eğitimin her gününün sonunda eğitim moderatörleri ve eğitim moderatörü yardımcıları bir araya gelerek, eğitim sürecine ilişkin genel değerlendirmeler yapmışlar ve sürecin bir üst noktaya taşınması için yapılabilecekler hakkında görüşmeler gerçekleştirmişlerdir. Ayrıca eğitim süreci boyunca salonlarda ve çalışma gruplarında yaşanabilecek aksaklıklara anında çözüm getirebilmek için YÖKAK başkanı, başkan yardımcısı, eğitim moderatörler, eğitim moderatörü yardımcıları, akademik danışmanlar, uzmanlar ve teknik ekipten oluşan bir haberleşme grubu oluşturulmuş ve aktif kullanımı sağlanmıştır.

3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Öğretim etkinliklerinin etkinliğini değerlendirmek amacıyla program sonunda, YÖKAK kurul üyelerinin, akademik danışmanlarının ve uzmanlarının katkıları ile hazırlanan ve 21 maddeden oluşan çoktan seçmeli bir başarı testi uygulanmıştır. Bununla birlikte eğitimin niteliğine ilişkin dönütler almak üzere oluşturulan “Genel Değerlendirme Formu” kullanılmıştır. İki bölümden oluşan formun ilk bölümünde beşli likert tipinde hazırlanmış 4 soru (Kesinlikle Katılıyorum ile Kesinlikle Katılmıyorum arasında puanlanan ölçek 1 ile 5 arasında puanlanmıştır), ikinci bölümde ise açık uçlu 3 soru yer almıştır. Ayrıca eğitim moderatörüne ilişkin görüşleri elde etmek amacıyla beşli likert tipinde hazırlanmış 5 sorudan oluşan (Kesinlikle Katılıyorum ile Kesinlikle Katılmıyorum arasında puanlanan ölçek 1 ile 5 arasında puanlanmıştır) “Eğitim Moderatörü Değerlendirme Formu” da kullanılmıştır.

Genel Değerlendirme Formu toplam 240 değerlendirici adayı tarafından doldurulmuştur. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Analiz öncesinde formlar; DA₍₁₎ (1 nolu değerlendirici adayı), DA₍₂₎, DA₍₃₎... şeklinde kodlanmıştır. Bu kodlar, raporun bulgular bölümünde değerlendirici adaylarının ifadelerinden alıntılara yer verilirken de kullanılmış, değerlendirici adaylarının ifadelerinde dikkat çekici cümlelerden bazıları ifade edildiği şekliyle ve değiştirilmeden sunulmuştur. Formdan elde edilen veriler üzerinden ortak temalar belirlenerek, bu temaların verilerde tekrarlanma sıklıkları tespit edilmiştir. Eğitim Moderatörü Değerlendirme Formu ise toplam 232 değerlendirici adayı tarafından doldurulmuş, verilerden genel bir ortalama elde edilmiştir.

4. DEĞERLENDİRİCİ EĞİTİMİ'NE İLİŞKİN BULGULAR

4.1. Genel Değerlendirme Formu'ndan Elde Edilen Bulgular

Değerlendirici Eğitimi sonunda uygulanan Genel Değerlendirme Formu'nun ilk bölümünden elde edilen bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Genel Değerlendirme Formu'nun ilk bölümünden elde edilen bulgular

No	Madde (0-5)	Ortalama
1	Yüz yüze eğitimi genel olarak faydalı buldum.	4,601
2	Yüz yüze eğitimin amacına ve hedeflerine ulaştığını düşünüyorum.	4,500
3	Yüz yüze eğitim kapsamında gerçekleştirilen etkinliklere ayrılan süre yeterliydi.	4,298
4	Yüz yüze eğitimin yapıldığı fiziksel ortamı uygun buldum.	4,189
Genel Ortalama		4,397

Tablo 1 incelendiğinde, 05-07 Mart 2020 tarihlerinde eğitime alınan değerlendirici adaylarının 1-5 arasında puanladıkları maddelerdeki puan ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir.

Değerlendirici adaylarının “Yüz yüze eğitimi genel olarak faydalı buldum” maddesi ile “Yüz yüze eğitimin amacına ve hedeflerine ulaştığını düşünüyorum” maddesine en yüksek puanları verdikleri görülmektedir. Bununla birlikte önceki yıllarda tek günlük bir programla yürütülen Değerlendirici Eğitimi bu yıl ilk kez bir tam gün ve bir yarım gün olmak üzere toplam 1,5 gün şeklinde planlanmış ve yürütülmüştür. Ayrıca programın açılış etkinlikleri de bir yarım günde gerçekleştirilmiş, böylece üç güne yayılan bir süreç planlanmıştır. Bu kapsamda “Yüz yüze eğitim kapsamında gerçekleştirilen etkinliklere ayrılan süre yeterliydi” maddesine verilen ortalama puanın önceki yıllara kıyasla artış gösterdiği görülmektedir. Değerlendirici adaylarının dönütleri göz önünde bulundurularak yapılan eğitim süresi düzenlemesinin olumlu sonuçlar ortaya koyduğu görülmektedir.

Değerlendirici Eğitimi sonunda uygulanan Genel Değerlendirme Formu'nun açık uçlu sorulardan oluşan ikinci bölümünden elde edilen bulgular ise Tablo 2, Tablo 3 ve Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 2. Değerlendirici adaylarının Değerlendirici Eğitimi'ne yönelik olumlu görüşlerine ilişkin bulgular

Görüş	N
Eğitim programının ve organizasyonun amacına uygun yürütülmesi/Değerlendirici adaylarına katkı sağlaması	78
Yüz yüze ve etkileşimli grup çalışmaları ile aktif katılıma olanak sağlaması/Öğrenen merkezli olması	67
Program süresinin üç güne yayılması/Zamanın uygun ve etkin kullanımı	21
Eğitim moderatörlerinin yetkinliği ve etkin iletişimleri	17
Eğitim materyallerinin faydalı olması ve programdan önce değerlendirici adayları ile paylaşılmış olması	13
Program içeriğinin iyi planlanmış olması	3
Değerlendirici adayları arasında ortak dil oluşturması ve standardizasyona katkı sağlaması	3
Yetişkin eğitimi tekniklerinin uygulanması	2
Programın ilk gününün açılış etkinliklerine ayrılmış olması	2
Görevli personellerin desteği ve etkin iletişimi	2
Fiziksel ortamın uygun olması	2
Değerlendirici adaylarının sürekli iyileşmesine olanak sunması	1
Başarı testinin öğretici olması	1

Tablo 2’de görüldüğü üzere Değerlendirici Eğitimi’ne ilişkin olumlu görüş bildiren 189 değerlendirici adayının bu görüşleri arasında ilk sırayı programının ve organizasyonun amacına uygun yürütülmüş olması almıştır. Değerlendirici adayları programın kendilerine katkı sağladığını dile getirmişlerdir. Bunun yanı sıra eğitimin yüz yüze ve etkileşimli grup çalışmaları ile yürütülmesinin aktif katılıma olanak sunduğu, öğrenen merkezli bu yaklaşımın eğitimin önemli olumlu yönlerinden biri olarak ifade edilmiştir. Tüm bu görüşlerin, Genel Değerlendirme Formu’nun ilk bölümünde elde edilen bulgularla da örtüştüğü görülmektedir. Değerlendirici adaylarının eğitime ilişkin olumlu görüşlerinden bazıları şunlardır:

DA₍₃₀₎ “Eğitim, içerik, materyal, zaman ve personel açısından iyi yapılandırılmış. Küçük gruplar halinde çalışıp, grup sunumlarının yapılması ve tartışmaların bulunması etkiliydi.”

DA₍₅₄₎ “Eğitimin interaktif olması oldukça faydalı ve verimliydi. Mentörümüz konusuna hakimdi ve kalite konusunu içselleştirmesi dikkat çekiciydi.”

DA₍₈₃₎ “Eğitimin önceki dönemlere göre daha uzun tutulması eğitimin amacına ulaşmasına katkı sağlamıştır.”

DA₍₁₉₉₎ “Çok faydalı bir eğitim olduğunu düşünüyorum. Sahada yapacağımız tüm çalışmaların demosunu birlikte interaktif bir eğitimle eğitim almış olduk.”

DA₍₂₂₄₎ “Zaman yönetimi çok iyiydi. Dokümanlar çok yeterli ve kullanışlıydı. Fiziki ortam çok kullanışlı ve rahattı. Moderatörlerimiz son derece donanımlı ve yardımcıydı.”

Tablo 3. Değerlendirici adaylarının Değerlendirici Eğitimi’ne yönelik olumsuz görüşlere ilişkin bulgular

Görüş	N
İnternet bağlantısında sorunların yaşanması	26
Eğitim süresinin yetersiz olması	24
Eğitimin yapıldığı fiziksel ortamının uygun olmaması (masa düzeni, ses sistemi, havalandırma vb.)	19
Örnek olayların ve materyallerin net olarak anlaşılabilmesi	10
Değerlendirici adaylarının deneyim farklılıklarının bulunması	6
Başarı testinin uygulanması	6
Eğitim içeriğinin yoğun olması	4
Konaklama şehrinin/alanının uygun olmaması	2
Önceki eğitimlerden farklı olmaması/tekrarlara düşülmesi	2
Çok sayıda eğitim materyalinin olması	1
Eğitim moderatörünün dereceli değerlendirme anahtarı hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması	1
Eğitim süresinin uzun olması	1
Konferans konuşmasının eğitim programı içeriğine uygun olmaması	1
Çalışma gruplarının kalabalık olması	1
Dinlenmeye yeterli sürenin ayrılmaması	1

Tablo 3’te görüldüğü üzere Değerlendirici Eğitimi’ne ilişkin olumsuz görüş bildiren 101 değerlendirici adayının sıklıkla ifade ettikleri konuların başında internet bağlantısı sorunları ile eğitim süresinin yetersiz olması gelmiştir. Bunun yanı sıra bazı değerlendirici adaylarının eğitimin gerçekleştirildiği salonların havalandırma, sıcaklık, masa düzeni, ses sistemi gibi fiziksel özelliklerini uygun bulmadıklarını; örnek olayların ve eğitim materyallerinin net olarak anlaşılmadığını belirtmişlerdir. Değerlendirici adaylarının eğitime ilişkin olumsuz görüşlerinden bazıları şunlardır:

DA₍₁₂₀₎ “İnternetin yetersizliği ve çalışma masalarının birbirine çok yakın olması nedeniyle etkin çalışma koşullarının istenen düzeyde sağlanamaması.”

DA₍₈₉₎ “Eğitim için tanınan süre daha fazla olmalıydı. Kısa sürede çok iş yapılmaya çalışıldı...”

DA₍₁₈₈₎ “Eğitim için otelin olumsuzlukları söz konusudur. Eğitim ortamları takım çalışmasına uygun değildi,”

DA₍₄₀₎ “Kuruma yönelecek sorularla ilgili başlık yorumu çok açık alanları içeriyordu.”

DA₍₁₀₅₎ “Deneyimli değerlendiriciler ile ilk kez değerlendirici olarak görevlendirilecek adaylara aynı eğitim içeriğinin uygulanması deneyimli değerlendiricilerin kendilerini geliştirmelerine sınır koymaktadır.”

Tablo 4. Değerlendirici adaylarının Değerlendirici Eğitimi’ne yönelik önerilerine ilişkin bulgular

Görüş	N
Eğitim süresi uzatılmalıdır	24
Değerlendirme takımları eğitimden önce oluşturularak, eğitim sırasında bu takımlar simülasyon çalışması gerçekleştirmelilerdir	8
Eğitim belirli aralıklarla tekrarlanmalıdır.	7
Eğitimin yapıldığı fiziksel ortamı uygun olmalıdır.	6
Eğitim programında sosyal etkinliklere de yer verilmelidir.	6
İnternet bağlantısı güçlendirilmeli ve sorunlar çözülmelidir.	4
Daha fazla örnek olay sunulmalıdır.	4
Dereceli değerlendirme anahtarında yer alan ifadelerin dil birliği sağlanmalıdır.	4
Dereceli değerlendirme anahtarına ilişkin daha çok örnek ele alınmalıdır.	4
Başarı testi yanıtları/sonuçları ilan edilmelidir.	3
Salonlarda ve gruplarda yer alan değerlendirici sayısı azaltılmalıdır.	2
Değerlendirme takımları arasında tutarlığı sağlamaya yönelik etkinliklere yer verilmelidir.	2
Daha çok öğrenci değerlendirici adayına yer verilmelidir.	2
Değerlendirici görevi atama ve yükseltmeler ile akademik teşvikte puanlamaya dahil edilmelidir.	2
Deneyimli ve deneyimsiz değerlendirici adayları için ayrı eğitim programları düzenlenmelidir.	2
Deneyim paylaşımı oturumlarına yer verilmelidir.	2
Başarı testi yapılmamalıdır.	1
Eğitim süresi kısaltılmalıdır.	1
Eğitimde kullanılan tüm materyaller değerlendirici adayları ile paylaşılmalıdır.	1

Tablo 4’te görüldüğü üzere Değerlendirici Eğitimi’ne ilişkin öneri bildiren 73 değerlendirici adayının öncelikli önerilerinin başında eğitim süresinin uzatılması, değerlendirme takımlarının eğitimden önce oluşturularak, eğitim sırasında bu takımların simülasyon çalışması gerçekleştirmelerinin sağlanması ve eğitimin belirli aralıklarla tekrarlanması yer almaktadır. Değerlendirici adaylarının eğitime ilişkin önerilerinden bazıları şunlardır:

DA₍₉₄₎ “Sürenin biraz daha uzun tutulması. Uygulamalar için ayrılan zamanın genişletilmesi.”

DA₍₂₁₁₎ “Bu eğitimlerin en az iki tam gün sürmesi ve her yıl tekrarlanması faydalı olacaktır.”

DA₍₄₄₎ “Eğitim süresi uzatılabilir, daha çok öğrenciye yer verilebilir.”

DA₍₂₂₅₎ “Bir takımın nasıl çalışması gerektiğini teknik açıdan göstermek açısından -Takım Çalışması- simülasyonu yapılabilir.”

DA₍₃₄₎ “Değerlendirici görevleri akademik teşvik ve atama yükseltme kriterlerindeki puanlamaya dahil edilmeli.”

Bunun yanı sıra önerileri bildirmeyen ancak öneriler bölümünde süreçte emeği geçen herkese yazılı teşekkürlerini bildiren değerlendirici adaylarının da olduğu görülmüştür. Değerlendirici adaylarının memnuniyetlerini bildiren görüşlerden bazıları şunlardır:

DA₍₈₆₎ “Tasarım, değerlendirme ve uygulama süreçlerindeki emek katkılarınız için teşekkür ederim.”

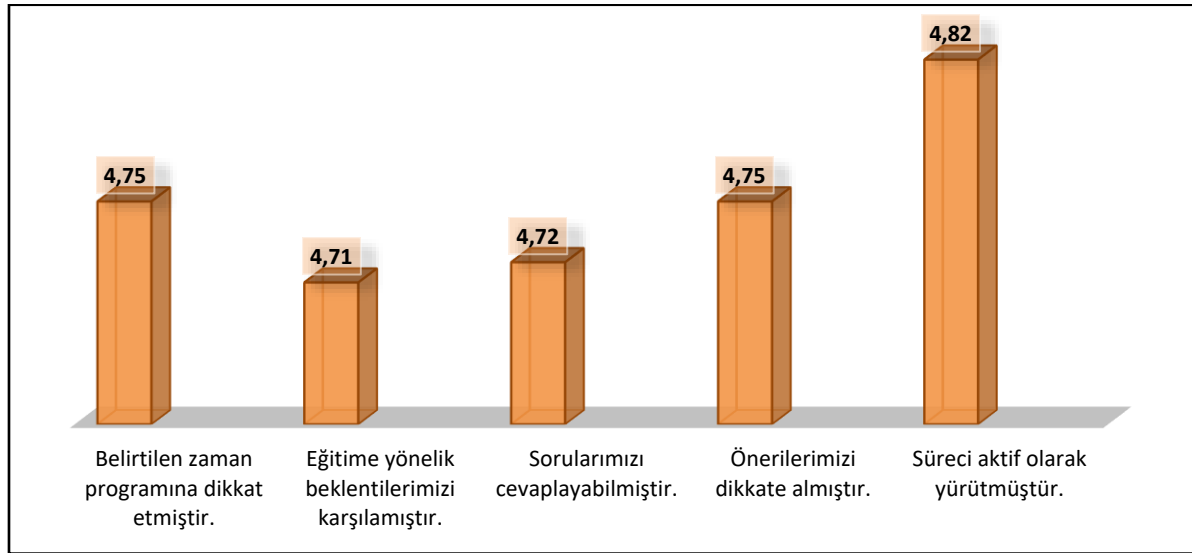
DA₍₁₁₇₎ “Geçen yıla göre güncellemeler ve gelişmeler vardı. Emeği geçen herkese teşekkürler.”

DA₍₁₂₁₎ “(Bu eğitimin) Daha iyisi olamaz diye düşünüyorum, teşekkürler.”

4.2. Eğitim Moderatörü Değerlendirme Formu'ndan Elde Edilen Bulgular

Değerlendirici Eğitimi sonunda Eğitim Moderatörü Değerlendirme Formu'ndan elde edilen bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Değerlendirici adaylarının Değerlendirici Eğitimi sürecinde görev alan moderatöre yönelik görüşlerine ilişkin bulgular

Tablo 5 incelendiğinde, değerlendirici adaylarının süreçte görev alan eğitim moderatörlerine 5 üzerinden verdikleri puan ortalamalarının 4,71 ile 4,82 arasında değiştiği görülmektedir. Buna göre değerlendirici adayları eğitim moderatörlerinin süreci aktif yürüttüklerini, program süresine dikkat ettiklerini ve önerilerinin dikkate alındığını ifade etmektedirler. Bu durum değerlendirici adaylarının genel olarak eğitim moderatörüne ilişkin olumlu görüşler bildirdiklerini göstermektedir. Bununla birlikte Eğitim Moderatörü Değerlendirme Formu'ndan elde edilen bulguların, Genel Değerlendirme Formu'ndan elde edilen bulguları destekler niteliktedir. Genel Değerlendirme Formu'ndan elde edilen verilerde eğitim moderatörlerine ilişkin görüşlerinden bazıları şunlardır:

DA₍₇₈₎ "Moderatör son derece başarılıydı. Grubun sorularına ve etkin katılımına özen gösterdi."

DA₍₁₁₈₎ "Moderatörün yapıcı yaklaşımı salonda motivasyonu yükseltti."

DA₍₁₂₅₎ "Moderatörler donanımlı ve iyi eğitilmişler."

DA₍₂₂₃₎ "Eğitimde görev alan moderatörler hem programı başarıyla yönetmek hem de sorulara anında net cevaplar vererek açıklamalarda bulundu ve bizlere çok faydalı oldular."

DA₍₂₂₅₎ “Moderatörlerin gerekli durumlarda yaptığı açıklamalar konuların anlaşılmasına çok faydalı oldu.”

4.3. Dereceli Değerlendirme Anahtarı (Rubrik Değerlendirme Formu)’nun Güvenirliğine İlişkin Bulgular

2020 yılı değerlendirici eğitimi programı içerisinde YÖKAK Dereceli Değerlendirme Anahtarının güvenirliğine ilişkin olarak da iki çalışma yürütülmüştür. Bunlar Venüs Üniversitesi Simülasyonu etkinliklerinde farklı sınıflarda oluşturulan takımlardan elde edilen değerlendirme puanları arasındaki tutarlılığın ve Dereceli Değerlendirme Anahtarına ilişkin olarak geliştirilen Güvenirlik Anketi sonuçlarının incelenmesidir. Venüs Üniversitesi simülasyonunda sekiz farklı sınıfta kurulan beşer takımdan Dereceli Değerlendirme Anahtarının Kalite Güvencesi Sistemi, Eğitim ve Öğretim, Araştırma ve Geliştirme, Toplumsal Katkı ve Yönetim Sistemi başlıklarında değerlendirme yapmaları istenmiş, ardından sınıf içi tartışmalarla takımların bu başlıklara ilişkin puanları kesinleşmiştir. Böylece her sınıftan Venüs üniversitesine ilişkin başlık ve toplam puan bazında değerlendirme puanları elde edilmiştir. Sınıfların elde ettiği toplam puanlar 446-552 aralığında değişmiştir. Yapılan tutarlılık analizinde tüm sınıfların moderatörlerin önceden vermiş olduğu değerlendirme puanlarıyla en az .96 (%96) oranında tutarlı (benzer) biçimde değerlendirme yaptığı görülmüştür. Sınıf toplam puanların kendi aralarındaki tutarlığı ise .97 düzeyinde seyretmiştir. Başlıklar bazında incelendiğinde Kalite Güvencesi Sistemi, Eğitim ve Öğretim, Araştırma ve Geliştirme ve Yönetim sistemi için .96, Toplumsal Katkı için ise .95 düzeyinde tutarlı kararlar verilmiştir. Tüm bu göstergeler, dereceli değerlendirme anahtarının tutarlı olduğunu, başka bir deyişle farklı değerlendirme takımlarının aynı durumlarda aynı biçime karar verebilmelerine önemli ölçüde hizmet ettiğini göstermektedir. Güvenirlik anketi sonuçları incelendiğinde ise tutarlılık analizi sonuçlarını destekler biçimde, katılımcıların, dereceli değerlendirme anahtarının etkililiği, verimliliği, yararlılığı, kullanılabilirliği, anlaşılabilirliği, takım çalışmasına uygunluğu ve kullanımının keyifli olduğu gibi boyutlarda oldukça olumlu düşüncelere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu araçtan bahsedilen boyutlara ilişkin olarak 10 üzerinden elde edilen ortalama puanlar 8.30 ila 10 aralığında (oldukça yüksek) seyretmektedir.

4.4. Başarı Testi'nden Elde Edilen Bulgular

Değerlendirici Eğitim Programının sonunda; eğitimin etkinliği ve etkililiğini değerlendirmek üzere gerçekleştirilen anketlerin yanı sıra, tüm katılımcılara bir başarı testi uygulanmıştır. Başarı testi YÖKAK dereceli değerlendirme anahtarının beş basamağı (kalite güvencesi sistemi-4 soru, eğitim ve öğretim-6 soru, araştırma ve geliştirme-3 soru, toplumsal katkı-3 soru, yönetim sistemi-1 soru), ayrıca değerlendiricilerden beklenen değerlendirme davranışları (3 soru) ve dış değerlendirme sürecine (1 soru) ilişkin olmak üzere toplam 21 soru içermiştir. Sorular bilişsel ve duyuşsal alanlardan çeşitli düzeylerde yeterlilikleri sınamak üzere geliştirilmiştir (Bloom sınıflamasına göre; kavrama, uygulama, analiz, sentez, değerlendirme, nitelme).

Başarı Testi uygulamasına toplam 255 değerlendirici adayı katılım sağlamıştır. Testten elde edilen genel ortalama puan 76.20'dir. Sınavdan en düşük 50 (3 katılımcı), en yüksek 100 (1 katılımcı) puan alınmıştır. Toplam puan dağılımının normalliği incelendiğinde çarpıklık ve basıklık katsayılarının $+1$ aralığında değiştiği gözlemlenmiştir. Bu durum, sınavdan elde edilen puanların düşük ve yüksek aralıklar içerisinde dengeli dağıldığını, 70-90 bandında ise yığılma yaptığını göstermektedir. Maddeler üzerinde güçlük ve ayırt edicilik analizleri gerçekleştirilmiştir. Sonuçlara göre madde güçlü katsayıları 0.12 ila 0.45, madde ayırt edicilik katsayıları ise 0.07 ila 0.46 aralığında değişmiştir. Bu yapısal sonuçlar başarı testinin nitelikli ve ayırıcı bir sınav olduğunu ortaya koymaktadır.

Başarı Testi'nden elde edilen sonuçların öncelikle Değerlendirici Eğitimi programının güçlendirilmesi gereken yanlarına ışık tutması beklenmektedir. Bu bakışla, başlıklar bazında (kalite güvencesi sistemi, eğitim ve öğretim, araştırma ve geliştirme, toplumsal katkı, yönetim sistemi) başarı durumları incelendiğinde; katılımcıların en çok yönetim sistemi başlığında yüksek puan elde ettiği görülmektedir. Bu alandaki soru katılımcıların %91'i tarafından doğru yanıtlanmıştır. Bunu, %90'lık doğru yanıtlama oranıyla araştırma ve geliştirme, %89.25 ile kalite güvencesi sistemi, %59.16 ile eğitim ve öğretim, %57.66 ile toplumsal katkı izlemiştir. Davranışsal boyuta ilişkin sorular katılımcıların %88.66'sı, dış değerlendirme sürecine ilişkin soru ise %95'i tarafından doğru biçimde yanıtlanmıştır. Bu oranlar değerlendirici eğitimi etkinliklerinin genel anlamda başarılı olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak eğitim ve öğretim ile toplumsal katkı başlıklarında elde edilen puanlar görece düşük kalmaktadır. Dolayısıyla bu başlıklara ilişkin eğitsel etkinlikler değerlendirici eğitimi programının iyileştirmeye açık yanları olarak ortaya çıkmaktadır.

Başarı Testi sonuçları ayrıca, değerlendirme takımlarının oluşturulmasında göz önüne alınacak faktörlerden bir tanesini oluşturmaktadır.

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yükseköğretim Kalite Kurulu, Kurumsal Dış Değerlendirme Programı'nın 5. Yılında, 2020 yılı Değerlendirici Eğitim programını, önceki yıllarda eğitime yönelik geribildirimler ve ilk kez uygulanacak olan Kurumsal Akreditasyon süreçlerini dikkate alarak hayata geçirmiştir. Eğitim programı, yüz yüze, aktif katılımı amaçlayan, çeşitliliği arttırılmış örnek uygulamalar içeren, etkileşime ve etkili iletişime önem verilen etkinliklerin uygulanmasıyla gerçekleştirilmiştir. Ayrıca önceki geri bildirimler doğrultusunda eğitim fiziksel mekânı iyileştirilmeye çalışılmış ve eğitim süresi arttırılmıştır.

Eğitimlerde yer alan 265 değerlendirici adayının %81'i akademik personeldir ve akademik personellerin %87'si profesör doktor unvanına sahiptir. Değerlendirici adaylarının %66'sı erkek olup, %30'u İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan kurumlardan katılım göstermişlerdir. Eğitim alan aday profili geçtiğimiz yıllar ile benzerlik göstermiş olup, eğitime çağrılan aday seçiminde YÖKAK tarafından diğer yıllara benzer şekilde çağrı yapılmıştır. Bu bağlamda YÖKAK, eğitime çağrılan değerlendirici profilini belirlerken eğitilmiş ve deneyimli değerlendiricilerinin yetkinliklerini arttırmayı amaçlarken; sisteme yeni katılan adayların da KDDAP'yi içselleştirmelerini ve kendi kurumlarında kalite kültürünün gelişmesine katkı sunmalarını beklemektedir.

8 eğitim moderatörü ve 6 eğitim moderatörü yardımcısı tarafından verilen eğitim programı sonucunda değerlendirici adaylarının;

- ❖ Genel olarak yüz yüze eğitimi genel olarak faydalı buldukları ve eğitimin amacına ve hedeflerine ulaştığını düşündükleri,
- ❖ Eğitim programının ve organizasyonun amacına uygun yürütülmesini, yüz yüze ve etkileşimli grup çalışmaları ile aktif katılıma olanak sağlamasını, öğrenen merkezli olmasını ve kendilerine katkı sağlamasını Değerlendirici Eğitimi'nin olumlu yönü olarak ifade ettikleri,
- ❖ İnternet bağlantısına yönelik teknik sorunları ve eğitim sürenin yetersiz olmasını Değerlendirici Eğitimi'nin olumsuz yönü olarak ifade ettikleri,
- ❖ Eğitim süresinin daha uzun olması ve değerlendirme takımlarının eğitimden önce oluşturularak, eğitim sırasında bu takımların simülasyon çalışması gerçekleştirmelerinin olumlu olacağı önünde önerilerde buldukları belirlenmiştir.

2020 Yılı KDDA programı kapsamında ilk kez uygulanacak olan ve değerlendirici eğitimi süresince psikometrik özellikleri analiz edilen dereceli değerlendirme anahtarının tutarlı ve güvenilir olduğu; farklı değerlendirme takımlarının aynı durumlarda aynı biçimde karar verebilmelerine önemli ölçüde hizmet ettiği gözlenmiştir. Ayrıca, katılımcıların; dereceli değerlendirme anahtarının etkililiği, verimliliği, yararlılığı, kullanılabilirliği, anlaşılabilirliği, takım çalışmasına uygunluğu ve kullanımının keyifli olduğu gibi boyutlarda oldukça olumlu düşüncelere sahip olduğu gözlenmiştir.

2020 yılı Değerlendirici Eğitimi Programının sonunda uygulanan "Başarı Değerlendirme Testi", online ve yüz yüze eğitim programının kazanımlarının bütüncül olarak

değerlendirilmesini sağlamıştır. Başarı testinin sonuçları, YÖKAK 2020 yılı Değerlendirici adaylarının, eğitim programı sonrasında hedeflenen kazanımlara ulaştığını göstermektedir.

Sonuç olarak, YÖKAK'ın kurumsal değerlendirme süreçlerinin önemli bir boyutu olan değerlendirici eğitim programı elde edilen bulgular ve paydaş geribildirimleri ile güçlendirilmeye ve geliştirilmeye devam edilecektir. Bu raporun, YÖKAK Kurumsal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Programının başarısında en önemli rolü üstlenen değerlendiricilerimiz ve tüm paydaşlarımız için faydalı olmasını diler, 2020 yılı Kurumsal dış değerlendirme ve akreditasyon süreçlerinin yükseköğretim kurumlarımıza en üst düzeyde katkı sunmasını temenni ederiz.

✉ yokak@yokak.gov.tr

🐦 @ykalitekurulu

📍 Yükseköğretim Kalite Kurulu Başkanlığı
Üniversiteler Mah. 1600 Cad. No:10 06800
Bilkent Ankara-Türkiye

☎ 0 (312) 298 78 83